

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Факультет міжнародних економічних відносин
та туристичного бізнесу

Кафедра міжнародних економічних відносин імені Артура Голікова

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу
протокол № 1 від 28 серпня 2019 р.

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішенням науково-методичної комісії факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу
протокол № 1 від 28 серпня 2019 р.

ЗАТВЕРДЖЕНО

На засіданні кафедри міжнародних економічних відносин імені Артура Голікова
протокол № 1 від 28 серпня 2019 р.

КОМПЛЕКС НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗМЕЧЕННЯ

з дисципліни

**«ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОЦЕСІВ ТА СИСТЕМ
ТРАНСПОРТНИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ»**

рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)
галузь знань 29 – Міжнародні відносини
спеціальність – 292 - міжнародні економічні відносини
освітня програма Міжнародна логістика і митна справа
спеціалізація Міжнародна логістика і митна справа
вид дисципліни за вибором
факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Укладач: к.е.н. Зайцева А.С.

Харків

РОЗДІЛ 1. ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТРАНСПОРТНИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ

Тема 1. Основні поняття про транспорт, транспортні системи

1.1. Види транспорту, основні переваги та недоліки

Сутність транспортної системи. Єдина транспортна система України та її складові. Види транспорту. Класифікація транспорту залежно від призначення. Транспортний процес перевезення вантажів. Переваги та недоліки кожного з виду транспорту. Роль транспорту в розвитку людського суспільства.

1.2. Спеціалізовані та нетрадиційні види транспорту, їх характеристика та проблеми розвитку

Основні ознаки нетрадиційного транспорту. Спеціалізовані види транспорту. Номенклатура вантажів та перевезень, що вимагає застосування нетрадиційних видів транспорту. Причини виникнення нетрадиційних видів транспорту.

1.3. Види перевезень. Прямі та змішані перевезення

Прямі перевезення. Критерії вибору виду транспорту для організації процесів перевезень. Змішані перевезення. Переваги та недоліки видів перевезень.

1.4. Транспортна сітка та транспортні вузли

Сутність транспортної сітки. Щільність транспортної сітки. Транспортні вузли та їх значущість в організації перевезень. Формування транспортного вузла та організація вузлової схеми.

1.5. Транспортні підприємства та термінали

Поняття транспортного підприємства. Види транспортних підприємств. Поняття терміналу та його сутність. Основні характеристики терміналу. Види терміналів та їх класифікація. Пропускна спроможність терміналів.

ТЕМА 2. Взаємозв'язок розвитку транспортних систем та зміни економічних відносин

2.1. Основні закони розвитку систем, перехід транспорту країни на ринкову систему управління

Розвиток транспортної системи та його складові. Основні поняття розвитку транспортної системи. Три основні закони та дві форми розвитку транспортної системи. Етапи еволюційного розвитку транспортної системи у загальному циклі розвитку систем.

2.2. Формування транспортної системи

Сутність створення єдиної транспортної системи. Структурна схема взаємодії різних видів транспорту, що визначає транспортно-логістичну систему. Учасники транспортної системи. Складові транспортної системи. Функції та задачі складових елементів транспортної системи. Управління транспортною системою.

2.3. Єдиний транспортний комплекс країни

Поняття транспортного комплексу. Стратегічні цілі та задачі транспортного комплексу країни. Визначення ефективності функціонування транспортного комплексу країни.

2.4. Взаємодія різних видів транспорту

Ринкові вимоги до різних видів транспорту та їхня взаємодія один з одним. Галузі перетину різних видів транспорту під час організації процесів перевезень. Аспекти «точок» перетину різних видів транспорту.

2.5. Єдина інформаційна система для управління транспортом

Сутність єдиної інформаційної системи. Головні принципи створення нової інтегрованої інформаційної системи. Структура єдиної інформаційної системи.

ТЕМА 3. Управління організацією процесів транспортних перевезень

3.1. Правова основа для організації транспортних перевезень

Розгляд органів управління транспортом у справі сприяння органам влади і самоврядування у виконанні ними своїх повноважень щодо соціального та економічного розвитку транспорту. Міністерство транспорту України. Закони України: «Про транспорт», «Про затвердження відповідності застосування різних видів транспорту», «Про транзит вантажів», «Про перевезення небезпечних вантажів», «Про охорону праці», «Про захист населення і території від надзвичайних ситуацій на транспорті». Угода про порядок транзиту через території держав–учасниць транспортного процесу.

3.2. Основи управління транспортним виробництвом

Сутність управління транспортним виробництвом. Основні принципи. Основні функції та методи управління. Системи, що беруть безпосередню участь в управлінні. Схема управління транспортним процесом. Об'єкт та суб'єкт управління. Внутрішні та зовнішні перешкоди при управлінні. Мотивація, контроль та облік під час управління.

3.3. Основні положення менеджменту та логістики на транспорті

Менеджмент на транспорті. Основна мета менеджменту. Методи менеджменту на транспорті та функції. Сутність та функції логістики на транспорті. Основні задачі служби логістики при організації транспортування у логістичній системі. Основні задачі логістики.

3.4. Критерії вибору виду транспорту та типу транспортного засобу для організації процесів перевезень

Система вибору виду транспорту. Вплив певних характеристик на вибір виду транспорту. Основні переваги та недоліки з точки зору логістики на види транспорту. Основні показники, що характеризують вибір транспорту та розвиток транспортної системи.

Тема 4. Методи оцінки ефективності функціонування транспортних систем

4.1. Lean–аудит, як метод аналізу ефективного функціонування

Види витрат у транспортній системі. Додаткові можливості транспортної системи (або потужності). Інсорсинг та аутсорсинг транспортних систем. Оптимізаційні завдання для підвищення ефективності функціонування транспортної системи.

4.2. Структура показників ефективності транспортної системи

Фактори, що включені до структури показників. Встановлення критеріїв ефективності функціонування транспортної системи. Різні групи показників щодо функціонування транспортної системи.

4.3. Підвищення ефективності функціонування транспортного комплексу України

Автоматизація ведення інформаційного документообігу. Вплив електронного документообігу на підвищення ефективності. Зміни, що будуть відбуватись під час підвищення ефективності функціонування.

4.4. Методика розрахунку основних показників транспортної системи

Опис схеми маршруту. Основні розрахункові показники роботи транспортної системи. Визначення доходу від виробничої діяльності транспортного підприємства. Розрахунок розміру затрат. Розрахунок ефективності роботи транспортної системи.

РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОЦЕСІВ ТА СИСТЕМ МІЖНАРОДНИХ ТРАНСПОРТНИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ

Тема 5. Організація процесів міжнародних транспортних перевезень

5.1. Компетенція ЄС у сфері транспортної інтеграції

Розгляд загальної транспортної політики. Особливості транспорту ЄС. Спільна транспортна політика. Проблеми транспортного комплексу країн ЄС. Обсяг повноважень ЄС у галузі транспортної політики.

5.2. Організаційно–правові засади спільної діяльності країн–членів ЄС у транспортній системі за видами транспорту. (Внутрішній транспорт. Транспортна політика країни за видами транспорту. Основні напрями розвитку транспортної системи.)

Повітряний транспорт. Морський транспорт. Залізничний транспорт. Автомобільний транспорт.

Тема 6. Міжнародні та національні транспортні коридори

6.1. Загальні відомості про міжнародні та національні транспортні коридори

Поняття «Міжнародний транспортний коридор»(далі МТК). Історія розвитку МТК. Система МТК. Критерії вибору транспортних комунікацій, враховуючи особливості МТК.

6.2. Методика формування міжнародних транспортних коридорів.

Завдання формування МТК. Алгоритм та порядок створення міжнародних транспортних коридорів. Джерела фінансування міжнародних транспортних коридорів.

6.3. Значення МТК для України

Експорт транзитних послуг як національний продукт України. Важливі та значущі МТК для України. Важливість участі України у формуванні МТК.

Тема 7. Організаційні схеми міжнародних транспортних перевезень

7.1. Міжнародні транзитні перевезення країнами світу

Що собою становлять транзитні перевезення? Якими документами регулюються транзитні міжнародні транспортні перевезення різними видами транспорту? Специфіка транзитних перевезень. Аспекти перетину кордонів країн світу під час здійснення транзитних перевезень.

7.2. Створення транспортно-логістичних систем за участю різних видів транспорту

Сутність транспортно-технологічних систем (ТТС). Основні елементи ТТС. Основні принципи формування ТТС. Фактори конкурентоспроможності ТТС. Основні типи ТТС.

Тема 8. Мультиmodalьні міжнародні перевезення

8.1. Організація мультиmodalьних перевезень

Способи організації перевезення вантажів. Особливості організації мультиmodalьних перевезень різними видами транспорту. Основні учасники в організації мультиmodalьних перевезень.

8.2. Технічне забезпечення мультиmodalьних та інтерmodalьних перевезень

Контейнерні перевезення. Транспортні пакети. Контейнерні перевезення. Роудрейлерні перевезення. Перевезення вантажу «річка–море». Поромні переправи. Перевезення вантажів повітряним транспортом.

8.3. Економічна ефективність мультиmodalьних перевезень

Фактори, що впливають на ефективність мультиmodalьних перевезень. Основні групи доходних та витратних ставок. Вирішення проектно-планових задач за різними операціями.

Тема 9. Економічні аспекти організації міжнародних транспортних перевезень

9.1. Ліцензування діяльності транспортних підприємств

Ліцензійні вимоги, види ліцензій, картки. Умови та підстави для припинення або анулювання ліцензії.

9.2. Визначення тарифів та ціни транспортних перевезень

Загальні положення ціноутворення на транспорті. Ціноутворювальні фактори. Розрахунки за перевезення вантажів різними видами транспорту (залізничний, автомобільний, річковий, повітряний тощо). Методика

визначення ціни за транспортне обслуговування, з урахуванням особливостей тарифів.

9.3. Страхування під час транспортних перевезень

Сутність транспортного страхування. Договори страхування вантажів. Страхові поліси, їх види, категорії. Взаємовідносини сторін при настанні страхового випадку. Цілі та завдання страхування.

Тема 10. Перспективи розвитку транспортної системи України

10.1. Транспортна стратегія України на період до 2030 року

Зміст транспортної стратегії держави. Методи побудови транспортної стратегії. Складові транспортної стратегії держави. Реалізація транспортної стратегії держави.

10.2. Нові вектори розбудови транспортної системи України

Модернізація транспортної інфраструктури. «Шість» транспортних ініціатив від Міністерства інфраструктури України.

1. Витвицький Е.Е. Теорія транспортних процесів і систем (Вантажні автомобільні перевезення): навч.Посібник/О.Є. Витвицький; СіБАДІ; Кафедра ОПУТ.– Омськ: СіБАДІ, 2010. – 207 с.

2. OlenaDikan, Hanna Obruch, Nataliia Panchenko, Natalia Frolova FormationoftheconceptualbasisofstatesupportfordevelopmentofsocialenterprisesinUkraine , Сб.: InternationalJournalofEngineering&Technology. – 2018. 7(4.3.) –Р. 419–425.

3. Butko T., Prokhorchenko A., Golovko T., Prokhorchenko G. Developmentofthemethodformodelingthepropagationofdelaysinnoncyclictrainschedulingontherailroadswithmixedtraffic. Eastern–EuropeanJournalofEnterprise Technologies. 2018. №1, Issue 3 (91). P. 30–39.

4. Національна транспортна стратегія України на період до 2030 року. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 20 жовтня 2010 р. № 2174 “Про схвалення Транспортної стратегії України на період до 2020 року” (Офіційний вісник України, 2010р., № 92, ст. 3280). Режим доступу:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/430-2018-%D1%80>

5. Трансформація міжнародних економічних відносин в епоху глобалізації: колективна монографія / Колектив авторів; за ред. А.П. Голікова, О.А. Довгаль. – Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2015. – 316 с.